

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

G. István László Kifehéredett

A Duna fölött az ég kifehéredik, mint verebek szárnya haláluk előtt. A remény jéghideg hókotró – a kásás-fagyott hóoszlopok, a tujázó pestiek lármája, hosszú nercbundák, fényes bogárhátú autók és stráfkocsik között felkotor a zsúfolt pesti háborús nyüzsgés békefoltjaiból valami engesztelhetetlen érdes ízt. A nyilas szeme nyájias volt, mint a levendula, kérlelhetetlenségében volt ízlés, egyet ütött csak a lapockák közé, kérte, kövessük, hiszen az ügy halaszthatatlan. Az együttműködés és az összetartozás között alig van különbség. A Duna fölött az ég kifehéredett, mint a túl exponált kép vagy a lélek belső vakulobbanása. Levettem a cipőm, mintha mecsetbe lépnék, a fűzők felől ecetszag csapott meg, lányaim, feleségem nem láttam, csak egy jégtábla éléről visszavillanó fényzilánk értette meg velem, hogy miért nem szomjazom.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

**KOMÁR ISTVÁN:
MESTEREK
ÉS TANÍTVÁNYOK**

Holnap Kiadó

Mik azok a gesztusok, a tekintetek mögött rejtőző titkok, amik a színészetet hivatás-sá, mi több művészet-té emelik? Mi az, ami

ebben a mesterségben átadható és megtanulható, mit köszönhet az elődöknek a jelenkor színésztársadalma? Hogyan válik maradandóvá a pillanat művészete? Köte-tünkben a múlt nagyjaira, példaképeikre, mestereikre emlékeznek a jelen színművészei.

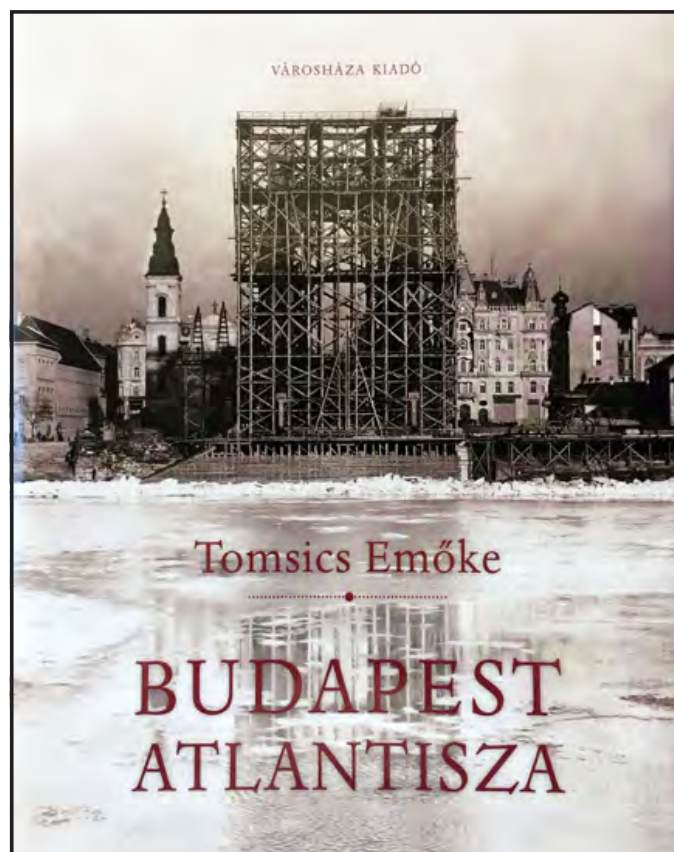
Ára: 2900,-Ft

ALAPMŰ A LEBONTOTT PESTI ÓVÁROSRA

**Tomsics Emőke: Budapest Atlantisza
(A pesti Belváros átalakulása a 19. század végén)**

Török András

Tomsics Emőke a Nemzeti Múzeum Történeti Fotótárának kutatója. Ezt az intézményt a fotótörténész szakma részben irigyli, részben kárhoztatja, mert kincsein fukar gazdaként ül, ahelyett, hogy a kor szavára hallgatva mindent online megosztana az őt eltartó nagyközönséggel. Ez a könyv arra int mindenkit, hogy a Történeti Fotótárra ne csak mint múzeumi, hanem mint tudományos műhelyre is tekintsenek.

Kiadóként egy olyan jól csengő név szerepel a borítón, amelyet öt éve sajnálatosan nélkülözni voltunk kénytelenek: a Budapest Atlantisza című album a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kebelében újra indított Városháza Kiadó remek produktuma.

A szerző szerencsésen kanyarította ki a budapesti helytörténet egy olyan témáját, amelyről eddig is sokat lehetett tudni (összesen 140 épületet bontottak le, köztük voltak három és négy emeletes házak is, durván a Belváros ötödrészét), de tudásunk – a sok fennmaradt fotográfia ellenére – mindeddig igen töredékesnek volt mondható. Szerencsés a témaválasztás azért is, mert így egy kötetben megférhetett az alap kutatás és a dús illusztrált történeti monográfia. A szerző mellettben ajándékoz meg minket egy 28 oldalas topográfiai regiszterrel, amelyben szerepel az eltűnt negyed összes utcája, tere, épülete, kávéháza és más intézménye.

A *Budapest Atlantisza* a végsőig interdiszciplináris munka. Olyan mintha a szerző egy sokszögű idomba fogta volna témáját. A lebontott egykori pesti óváros tárgyát vizsgálja városrendezési, város-, sajtó- és művelődéstörténeti, városszociológiai szempontból. De felhasználja a hivaltörténet, a művészet- és fotótörténet, az urbanisztika, a tömeglélektan, a vendéglátás és a divat történetjének szempontjait és adalékait. Hatalmas tudást vonultat fel: van olyan fejezet, amelyhez 167 lábjegyzetet csatol. Emellett a kötet nagyon kellemes, szinte letehetetlen olvasmány.

Ahhoz hogy megértsük a változásokat, a kiinduló állapotokat alaposan be kellett mutatni. A Szubjektív séta a régi Belvárosban című fejezet Cs. Szabó László és Krúdy idézeteiből indul ki, így ismerteti meg velünk a pusztulásra ítélt negyed. A sok fénykép megannyi támpont az érzéletes befogadáshoz – hiszen sok helyen megtalálunk egy-egy ma is álló épületet. Mire a fejezet végére érünk, már nem csak tudjuk, hanem érezzük is, mi mindent bontottak le.

Sok mozaik ismert volt ebből a bonyolult történetből, de van olyan momentum, amely a legkevésbé sem közismert. Például az, hogy a Rózsa tér a környezetében lakó polgárok kezdeményezésének köszönhette a születését. Ők kezdeményezték és fizették a közepén szabadon álló Fehér rózsá nevé ház lebontását.

A Kőosz és a rend című fejezet annak a rekonstrukciója, hogyan látták a gyorsan növekvő város lakói saját városukat, milyen átalakításokat vártak el a hatóságoktól. A következő, Közérdek és magánérdek kötélműzása (A fővárosi építkezések az építésügyi szabályok tükrében) című fejezet óhatatlanul valamivel szárazabb olvasmány az előzőeknél. Azt mutatja be, hogy a növekvő építési kedv miatt bekövetkező szabálytalanságok miként kényszerítik ki a szigorúbb építési szabályozást, és az milyen vargabetűk leírása után születik meg.

A két következő fejezet, amely egyfelől a Belváros helyét jelöli ki az 1872. évi szabályozási tervben, illetve az Erzsébet híddal kapcsolatos szabályozással foglalkozik, akár egyváltóban is olvasható. A Tabula Rasa című, a hídépítéshez és a voltaképpeni bontásokhoz vezető döntéssorozatról szóló fejezet váratlan krimi-fordulatokkal szolgál. Jól tudjuk, hogy a belvárosi plébániatemplomot végül megőrizték, de ez hajszal híján nem így történt. Aztán 1910-ben műemlékké nyilvánították.

A láthatatlan Belváros című fejezet távoli nekifutással, a fotográfia mint műfaj lehetőségeinek és korlátainak ismertetésével indul. Hosszasan foglalkozik a „városlátás” fogalmával, azzal, hogy mit tartottak érdemesnek fényképezni, és ez hogyan változott a technika fejlődésével. Megtudjuk, hogy London és Párizs nagy bontási munkálatait nagy részletességgel dokumentálták arra felkért hivatásosok. Ez Toldy László főlevéltárosnak is eszébe jutott, igaz, kissé későn. Ám amire a következtetéseket nem egyszerűen megismétlő, hanem továbbgondoló Összegzés is hangsúlyosan utal: a bontásról hiányosan ugyan, de vannak képeink, a bontás előtti hétköznapokról azonban egyáltalán nincsenek.

Tomsics Emőke összegzésének utolsó két mondata korántsem lelkes: „A Belvárosról szóló képünk tehát szinte kizárólag architektúrális, s mint ilyen, közelről sem tekinthető teljesnek. Több-kevesebb megszorítással ez a további kutatásra váró állítás valószínűleg az egész 20. század előtti Budapest-képre kiterjeszhető.”

Nagyszabású, összegző alapmű született, amely lendületet adhat a további kutatásoknak. És sok örömet okoz majd a budapesti lokálpatrióták sok ezres tömegének, többek között a BUDAPEST olvasóinak. ●

Városháza Kiadó, 2015, 294 o., tervezte Kurucz Dóra, a mutatókat készítette Medgyesy Zsófia, felelős szerkesztő Fenyves Katalin, ár nélkül.

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

A BUDAVÁRI KIRÁLYI PALOTA TÖRTÉNETE

A Budapesti Történeti Múzeum kiadványa

A Budavári Palota a főváros egyik emblematikus építményegyüttese, fordulatossága és látványos történetének összefoglalása mégis sokáig váratott magára. A hiánypótló műként most megjelent kiállításvezető összefoglalja a középkori és az újkori királyi palota történetét a 14. századtól a jelenig.

Ára: 2 500,-Ft

Megvásárolható a Vármúzeum üzletében (Budavári Palota E épület) magyar és angol nyelven.

A BUDAPEST ANTIKVÁRIUM AJÁNLATA**M. KIR. BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KATONAI PARANCSNOKSÁG (BRONZ ÉRDEMÉREM)**

Sign: Ispánki (József)
Előlap: Sárkányölő Szent György
Eredeti szalaggal.
Átmérő: 50 mm
Megjelenés: 1939.

Ára: 10 000,-Ft

Az érem és még számtalan Budapesttel kapcsolatos műtárgy, papírregiség megvásárolható a Budapest Antikváriumban (1091 Budapest, Üllői út 11–13.), illetve kedvére böngészhet honlapunkon: www.budapestantikvarium.hu

BELLÁK–JERNYEI KISS–KESERÜ–MIKÓ–SZAKÁCS: MAGYAR MŰVÉSZET (2. KIADÁS)

Corvina Kiadó

A kötet öt neves művészettörténész szerzője – Bellák Gábor, Jernyei Kiss János, Keserü Katalin, Mikó Árpád, valamint Szakács Béla Zsolt – nehéz feladatra vállalkozott. Több mint tizenegy évszázad művészetének történetét adják közre egyetlen kötetben, a festészet és a szobrászat mellett az építészet, a fotográfia, az iparművészet, illetve a 20. században a helyébe lépő design meghatározó áramlatait is figyelemmel kísérve.

Ára: 10 000,-Ft